

การสื่อสารทางการเมืองด้วยอวัจนภาษาโดยสัญลักษณ์ของเยาวชนไทย ในครรลองประชาธิปไตย*

NONVERBAL POLITICAL COMMUNICATION BY THE CONCEPT THAI YOUTH IN DEMOCRACY

พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร (อะซิม)

PhramahaEkkawin Piyaweero (Asim)

พระปลัดสุริยา อาภาโค (รัตนญาติ)

Prapalad suriya Arpakho (Ruttaayat)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

Mahamakut Buddhist University Srithammasokrat Campus, Thailand

สงคราม จันทร์ทาศิรี

Songkram Chantakiri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทราวดี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phetchaburi Buddhist College, Thailand

E-mail: ekkawin.piy@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์อย่างปกติสุขนั้น สังคมต้องมีการจัดการบริหารระบบของสังคมเองให้ดีมีกฎกติกาหรือครรลองของระบอบปกครองที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือพลเมืองของสังคมนั้น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน หรืออย่างน้อยที่สุดสังคมต้องมีกฎกติกาที่เป็นธรรมเพียงพอให้ประชาชนหรือพลเมืองสามารถเข้าถึงทรัพยากรของสังคมอย่างเท่าเทียมกันให้ได้มากที่สุด

เมื่อการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ รัฐบาลผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศชาติมักมีนโยบายสำหรับกลุ่มประชาชนที่เป็นฐานเสียงของตนที่เป็นกลุ่มชนชั้นนำและชั้นกลาง ทำให้สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำแทบทุกมิติทางสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ระบบยุติธรรม เศรษฐกิจ เป็นต้น โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในประเทศไทยที่พุ่งทะยานเป็นอันดับ 1 ของโลกในปี พ.ศ. 2563 ที่เรียกกันว่า รวยกระจุกจนกระจาย ความเหลื่อมล้ำในมิติทางสังคมนำมาซึ่งการประท้วงแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองของเยาวชน นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากระบบกติกาที่บิดเบี้ยวของสังคมด้วยการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยการชู 3 นิ้ว อันเป็นการสื่อให้ภาครัฐและสังคมได้รับทราบถึง

* Received 8 January 2021; Revised 13 May 2021; Accepted 6 June 2021

สิทธิเสรีภาพและภราดรภาพความเท่าเทียมกันทางสังคมของประชาชน และการผูกโบว์สีขาวของนักศึกษาเพื่อเรียกร้องในประเด็นดังกล่าวเช่นกัน

การแสดงออกทางพฤติกรรม กายกรรม วจีกรรมใด ๆ อันมีสุจริตมโนกรรมเป็นปทัฏฐานของมนุษยชาตินั้น มีวัตถุประสงค์หรือเจตจำนงค์ให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการหรือเรียกร้อง เพราะหากไม่มีการแสดงออกดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็จะไม่มีการทราบถึงความต้องการ หรือความเดือดร้อน หรืออุปสรรคขัดข้องของตนก็จะไม่ได้รับการแก้ไข หรือไม่ถูกตอบสนอง ดังนั้นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองของเยาวชนนิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้จึงเป็นการแสดงออกภายใต้รัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาของสังคมที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง, อวัจนภาษา, สัญลักษณ์, เยาวชน, ครรลองประชาธิปไตย

ABSTRACT

For peaceful coexistence of the human society, good management of its own system is required. Also, there should be rules, regulations or ways of the regime that meet the needs of the people or citizens of that society based on equality. At the very least, the society must have rules that are fair enough for the people or citizens to have equal access to the resources of the society as much as possible.

When politics is a matter of power and interests, governments who have the power to run a nation often have policies for their voice-based groups of the elite and middle class. This causes social inequality in almost every dimension such as in education, justice system, especially the economic inequality in Thailand which has soared to become the number 1 in the world in 2020. It is known as *Ruay Krajook - Jon Krajai* in Thai (Extreme inequality – most people are living in extreme poverty while huge rewards go to those at the very top). The inequality in social dimensions has led to protests of the political symbolism of youth, students and the general public. People who have been affected by the distorted covenant system of the society have shown a three-fingered expression to communicate the public and society on the rights, freedoms, brotherhood and social equality of the people. The white bow tie of students presents the political demands for the mentioned issue as well.

All expressions for behavioral aspects, bodily and verbal action based on truthful mental action as the norm of humankind have a purpose or intention to let others know and understand what they want or demand. Without the expressions mentioned above, no one will know their needs or troubles or their objections will not be resolved or not be responded to. Therefore, the present-day political symbolism of the youth, students and the general public is a constitutional expression in democracy calling on the government to resolve the problems of the society they are facing.

Keywords: political communication, nonverbal language, sign of method, youth, democracy

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองเป็นวิถีปกติของมวลมนุษยชาติที่อยู่ร่วมกันในสังคม นับตั้งแต่เริ่มมีการศึกษาเรื่องการสื่อสารการเมืองนั้น ทำให้ทราบว่า การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและอยู่เคียงคู่กับการเมืองมาตลอด ย้อนไปตั้งแต่อดีตถึงยุคกรีกโบราณ โดยการสื่อสารทางการเมืองนี้นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเมือง สืบเนื่องจากมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของระบบการเมืองการปกครองของประชาชนในแต่ละสังคม เป็นตัวกลางในอันที่จะสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง และระหว่างผู้ปกครองหรือผู้ใต้ปกครองด้วยกันเอง ซึ่งอริสโตเติลได้กล่าวไว้ว่า “การสื่อสารคือการแสวงหาวิธีการจูงใจทุกรูปแบบ” แม้ว่าการสื่อสารทางการเมืองจะมีมาอย่างยาวนาน แต่ทว่าศาสตร์แห่งการสื่อสารทางการเมืองกลับเป็นเรื่องใหม่ที่มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางเมื่อไม่นานมานี้ โดยในยุคแรก ๆ เป็นการศึกษาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1940 พบว่าข่าวสารจากสื่อมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การตัดสินใจส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการติดต่อพูดคุยกับบุคคลทั่วไป และบุคคลทั่วไปนี้ส่วนมากเป็นผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าคนอื่น ๆ (Paul Felix L. et al, 1944) จนอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองที่ได้รับการศึกษาในฐานะศาสตร์แขนงหนึ่งนั้น มีจุดเริ่มต้นพร้อม ๆ กับการเกิดขึ้นของสื่อโทรทัศน์ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ซึ่งทำให้นักการเมืองมองเห็นช่องทางการสื่อสารที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้ที่รับชมโทรทัศน์ จึงได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมือง โดยในปี ค.ศ. 1956 จอห์น เอฟ. เคนเนดีสามารถใช้สื่อโทรทัศน์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุกรณีตัวอย่างการใช้สื่อของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ทำให้บรรดาประเทศต่าง ๆ พากันศึกษากระบวนการและพัฒนากการสื่อสารทางการเมืองซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบ

ของการสื่อสารทางการเมืองที่เล็งเห็นถึงประสิทธิภาพในการสื่อสาร ในฐานะที่เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งอย่างจริงจัง โดยวิธีการศึกษานี้มุ่งเน้นการพยายามที่จะอธิบายองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ตัวข้อมูลข่าวสาร และผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการสื่อสารนี้ โดยองค์ประกอบทั้งหมดจะมีส่วนสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยในอดีตที่ผ่านมา การนำเสนอการสื่อสารทางการเมืองโดยวิธีการต่าง ๆ เป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย ไม่น่าสนใจ ในโลกตะวันตกจึงได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารทางการเมือง โดยนำเอาความบันเทิงเข้ามาผสมผสานด้วยการประยุกต์ให้เข้ากับวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) เช่นมีการสรุปข่าวโดยการเล่าเรื่อง ทำให้เข้าใจเนื้อหาว่าง่าย ๆ แนววัฒนธรรมชาวบ้านที่ไม่ต้องการเรื่องที่หนักและเป็นสาระล้วน ๆ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอรูปแบบใหม่แบบเรียลไทม์คือการถ่ายทอดสด ทำให้ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจติดตามข่าวสารและการสื่อสารทางการเมืองมากขึ้น (David L. Altheide, 2008)

วิวัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองจากอดีตถึงปัจจุบันได้ก่อให้เกิดสื่อยุคใหม่ในปัจจุบัน นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางการเมือง เพราะสื่อใหม่ถูกนำเสนอผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีการกระจายไปยังทุกครัวเรือน ซึ่งส่งผลต่อระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะทำให้ประชาชนสามารถรับข่าวสารจากผู้ที่ต้องการสื่อสารทางการเมืองได้โดยตรง ไม่ต้องมีกระบวนการกลั่นกรองหรือแปลงสารจากสื่อมวลชนอื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในอดีตที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและทำได้โดยตรง แต่ในขณะเดียวกัน การสื่อสารที่ทำได้ง่ายบนโครงข่าย social Network ก็ไม่สามารถกลั่นกรองความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลข่าวสารได้ ในภาคการเมืองจึงต้องการทีมการสื่อสารทางการเมืองแบบมืออาชีพ ไม่อาจใช้อาสาสมัครทั่วไปได้ เพราะการส่งข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีผลต่อคะแนนนิยมตลอดเวลา (Dennis W. Johnson, 2001)

บทบาทของการสื่อสารทางการเมืองทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ และแพร่ขยายวงการศึกษาศาสตร์นี้จากซีกโลกตะวันตกกระจายไปทุกภูมิภาคในโลก รวมทั้งประเทศไทยซึ่งได้มีการศึกษาศาสตร์แขนงนี้อย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา (นันทนา นันทวโรภาส, 2558) แต่โดยสภาพความเป็นจริงนั้น นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย หลัง พ.ศ. 2475 พบว่ามีความพยายามใช้วิธีการส่งสารไปยังประชาชนที่เรียกว่าการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะบทบาทของสื่อมีความสำคัญเป็นอย่างมากช่วงปี พ.ศ. 2498 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ตัดสินใจเปิดกว้างทางการเมืองเพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนด้วยการให้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์อย่างเต็มที่ (ณัฐพล ใจจริง, 2563)

สรุปความว่า จากการศึกษาอย่างเป็นระบบพบว่า การสื่อสารทางการเมืองนั้น มีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองตั้งแต่ในยุคสมัยกรีกโบราณ และมีความสำคัญยิ่งขึ้นเมื่อสหรัฐอเมริกา โดยประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี ได้ริเริ่มบุกเบิก สื่อสารกับประชาชนโดยตรงผ่านทางสื่อใหม่ในยุคนั้นคือโทรทัศน์ ยังผลให้เขาได้รับการเลือกตั้ง เป็นประธานาธิบดี จากปรากฏการณ์นี้ทำให้นักการเมืองและประชาชนทั่วโลกตระหนักและให้ความสำคัญกับการสื่อสารการเมืองเป็นเหตุให้เกิดเป็นความรู้ในศาสตร์แขนงใหม่ขึ้น นั่นคือ ศาสตร์ว่าด้วยการสื่อสารทางการเมือง และในประเทศไทยบทบาทของการสื่อสารทางการเมือง มีความสำคัญนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น ระบอบประชาธิปไตย และได้ทำการศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา

ภาษาพาสา

การใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารหรือผู้ส่งสารจะต้องสามารถ สื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์และสร้างความประทับใจแก่ผู้รับสาร ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งคือการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับการสื่อสาร ดังนั้นผู้สื่อสารจึงควรศึกษาและพัฒนาทักษะการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องประเภทของภาษา ความหมายของคำและประเภทของประโยค (คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) ทั้งนี้เพราะภาษาคือการถ่ายทอด ติดต่อบอกความประสงค์ของผู้สื่อสารและผู้รับสารของมวลมนุษย์ ในฐานะที่มนุษย์มีความ จำเป็นในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกัน

ธรรมชาติได้สร้างมนุษย์ให้มีความสามารถในการเรียนภาษามานานถึง 70 ล้านปี ได้ สรรสร้างให้มนุษย์มีคุณสมบัติพิเศษในการเรียนภาษา ทำให้มนุษย์เรียนภาษาได้ดีก่อนการ เรียนรู้สิ่งอื่น อีกทั้งมนุษย์เรียนรู้สิ่งรอบตัวทุกอย่างโดยอาศัยภาษา จึงเห็นได้ว่าภาษาเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันกับชีวิตมนุษย์ ไม่มีใครมีชีวิตอยู่ได้โดยไม่ใช้ภาษาเลย ในปัจจุบันผู้คนมี จุดประสงค์ในการใช้ภาษา 4 ประการ คือ

1. การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่อการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เช่น การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เป็นการใช้วัจกรรม หรือ speechacts คือการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อื่น ทำตามที่เราบอกหรือสั่ง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อการ ปฏิบัติงาน หมายถึงการสื่อสารเพื่อการทำธุระส่วนตัวและกิจการต่าง ๆ ในการทำงานอาชีพ เพื่อ ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ถ้อยคำที่ใช้ต้องมีพลังเร้าใจ หรือโน้มน้าวจิตใจได้ การใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความลุ่มลึกยากต่อการเข้าใจแก่ผู้คนโดยทั่วไป เพราะนักวิชาการจำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะด้านในวิชาการสาขาของตนอันจะทำให้การ ติดต่อสื่อสารกระชับ รวดเร็ว แม่นยำ ตรงตามความหมายที่ต้องการ และการใช้ภาษาเพื่อการ สื่อสารเพื่อการแสดงความคิดและอารมณ์ ตามปกติในสารที่ผู้ส่งสารสื่อออกไป บางครั้งก็แสดง

ความคิดและอารมณ์ปะปนไปด้วย และในบางครั้งก็มุ่งหวังให้เกิดการกระทบอารมณ์ของผู้รับสาร บางครั้งก็เป็นการสื่อสารเพื่อแสดงความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว ซึ่งการสื่อสารประเภทนี้ ถ้าเป็นการสื่อสารอย่างสามัญก็ค่อนข้างมีความอันตราย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายและความเข้าใจผิดได้ เช่น ทำให้ผู้ฟังโกรธ ต่อด้าน ไม่ร่วมมือกับผู้พูด เป็นต้น อารมณ์ที่แสดงออกทางภาษามีทั้งดีและไม่ดี เช่น ความชื่นชอบ ความสุข ความยินดี ความโกรธ เป็นต้น ถ้าผู้ส่งสารใช้ชั้นเชิงศิลปะขั้นสูงก็อาจรอดพ้นอันตรายได้ และถ้าเป็นศิลปะขั้นวรรณศิลป์ที่แยบยลก็อาจจะกลายเป็นวรรณคดี ซึ่งเราอารมณ์สะท้อนความรู้สึกผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

2. การใช้ภาษาเพื่อการศึกษา การศึกษาในที่นี้ หมายถึงการศึกษาภาษาและการศึกษาวิชาการต่าง ๆ โดยปกติมนุษย์ใช้ภาษาเป็นสื่อแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวางทั้งรอบ ๆ ตัวหรือที่อยู่ห่างไกลก็ตาม และใช้ภาษาสำหรับถ่ายทอดกระจายความรู้สู่กันและกันอย่างแพร่หลาย นิสิตนักศึกษาและประชาชนที่ต้องการเรียนวิชาการขั้นสูงจำเป็นต้องใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วมีความแม่นยำและมีความถูกต้อง ซึ่งหลักสูตรโดยทั่วไปมักกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1-2 ภาษา ควบคู่ไปกับภาษาไทยด้วยเสมอ ส่วนลักษณะความเข้มข้นของแต่ละระดับขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่ต้องมีความเชี่ยวชาญซ้ำของแตกต่างกันไป

3. การใช้ภาษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างมวลมนุษย์ เมื่อมนุษย์ตระหนักรู้ว่าถ้าตัวเองจะมีชีวิตอยู่ในโลกด้วยดีก็ต้องไม่อยู่โดดเดี่ยว หากแต่ต้องรวมกลุ่มและพึ่งพาอาศัยกันและกัน ต้องติดต่อพบปะสมาคมกัน ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามกิจที่ตนเองต้องรับผิดชอบ ทั้งที่เป็นงานอาชีพ งานสังคมและงานอื่น ๆ กิจกรรมงานขนาดเล็กที่อาศัยความสามารถเฉพาะตัวหรือสามารถทำได้คนเดียวนั้นดูเหมือนจะมีไม่มากเท่าไร เช่น ในวงการธุรกิจ การค้าขนาดเล็กที่ดำเนินการเพียงผู้เดียวไม่รวมกลุ่มกัน จะอยู่ได้ยากลำบากมากขึ้นหรืออาจจะอยู่ไม่ได้ ดังนั้นงานส่วนใหญ่จึงต้องอาศัยการร่วมมือหรือสมาคมกับคน จำนวนมาก ๆ และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่สุดในกระบวนการสร้างความเข้าใจอันดีก็คือ ภาษา ซึ่งใช้เป็นสื่อกลางระหว่างคนต่างชาติ เช่นเดียวกับระหว่างคนในชาติเดียวกัน ซึ่งการสื่อสารนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เช่น คนต่างถิ่นต่างอาชีพที่ต้องการทำความรู้จักประสานกิจการกัน ก็จะต้องใช้ภาษาเจรจากันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้ภาษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ การที่คนในชาติเดียวกันใช้ภาษาต่างกัมนั้น เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติของทุกประเทศ แต่หากภาษาของชาติมีความแปลกแยกเกินไป ก็อาจจะกลายเป็นเครื่องมือของการทำลายเอกภาพของชาติได้ ดังที่เคยปรากฏในรัสเซีย จีน และอินเดีย เป็นต้น แม้ในกลุ่มชนที่ใช้ภาษาเดียวกันก็ยังมีแบ่งกลุ่มภาษาย่อยลงไปอีก ตามกลุ่มบุคคลที่ต่างเพศ ต่างวัย ต่างระดับชั้นฐานะทางสังคมและต่างถิ่นในชาติเดียวกันซึ่งเรียกว่าภาษาถิ่นดังกล่าวแล้ว ภาษาพิเศษของกลุ่มชนที่พูดภาษาเดียวกัน มีคำเรียก

หลายคำ เช่น แสลง เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (slang) เป็นภาษาเฉพาะถิ่นซึ่งมักใช้แสดงความเป็นกันเอง แม้จะมีภาษาถิ่นหรือภาษาอื่นใดเป็นจำนวนมาก แต่ในประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องมีภาษากลางเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารให้ประชาชนในประเทศมีความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสร้างอัตลักษณ์หรือเอกภาพและสื่อถึงความเป็นอารยประเทศที่มีวัฒนธรรมทางภาษาเป็นของตนเอง (พทยา สายหู และคณะ, 2542)

สรุปความว่า มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความต้องการสิ่งที่ตนประสงค์ระหว่างกัน ซึ่งความต้องการของตนจะสำหรับตามประสงค์หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับศาสตร์และศิลป์ในการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความประทับใจต่อผู้คน ศาสตร์และศิลป์ในการใช้ภาษานี้สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อการศึกษาพัฒนาศักยภาพตั้งแต่เยาว์วัยจนถึงหนุ่มสาว การใช้ภาษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างมวลมนุษย์เพื่อสร้างความสมัคปรมาภิวันท์ และการใช้ภาษาเพื่อความเป็นหนึ่งเดียวหรือเพื่อความเป็นเอกภาพของผู้คนในชาติ

อวัจนภาษาสารที่สื่อโดยไม่พูด

เป็นวิธีการสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำหรือคำพูด ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นภาษาที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันโดยใช้อากัปกิริยา ท่าทาง สายตาหรือใช้วัตถุ การใช้สัญญาณ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือแสดงออกทางด้านอื่นที่ทำให้ผู้รับสารสามารถรับรู้กันได้ สามารถแปลความหมายได้และทำความเข้าใจต่อกันได้ ซึ่งการสื่อสารด้วยอวัจนภาษานี้มีวิธีการถ่ายทอดดังต่อไปนี้

1. จักขุภาษาหรือเนตรภาษา (ภาษานัยน์ตา) ดังคำกล่าวโบราณว่า ดวงตาคือหน้าต่างของหัวใจ (The eyes are the window of the soul) ได้แก่ การแสดงออกทางสายตา เช่น การสบตากันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารก็มีส่วนช่วยในการตีความหมาย เช่น การสบตาแสดงออกถึงความจริงใจ การหรี่ตาแสดงออกถึงความสงสัย ความไม่แน่ใจ ฯลฯ การแสดงออกทางสายตานี้จะต้องสอดคล้องกับการแสดงออกทางสีหน้า การแสดงออกทางสีหน้าและสายตาจะช่วยเสริมวัจนภาษาให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น และใช้แทนวัจนภาษาได้อย่างดี

2. อากัปกิริยาหรือกิริยาภาษาและอาการภาษา หมายถึง กิริยาท่าทางอันได้แก่ การแสดงกิริยาท่าทางของบุคคลหรือผู้ส่งสารที่สามารถสื่อความหมายไปยังผู้รับสารได้โดยไม่ต้องใช้คำพูดหรือใช้เสริมคำพูดให้มีน้ำหนักมากขึ้นได้ ได้แก่ อากัปกิริยาท่าทางอาการเคลื่อนไหวร่างกายและอากัปกิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่สามารถสื่อความหมายได้มากมาย เช่น การเคลื่อนไหวมือ การโบกมือ การชูนิ้วมือ การส่ายหน้า การพยักหน้า การยกไหล่ การยิ้มประกอบกริยาพูด การยกไหล่ การยกคิ้ว อาการนิ่ง เป็นต้น

3. ปริภาษา หรือภาษาน้ำเสียง เป็นอวัจนภาษาที่แฝงอยู่ในภาษาพูด ได้แก่ น้ำเสียงของผู้ส่งสารมีระดับเสียงสูงต่ำแตกต่างกัน การเปล่งเสียง จังหวะของการพูด ความดังและความค่อยของเสียงพูดการตะโกน การกระซิบกระซาบ ซึ่งน้ำเสียงนี้เองช่วยบอกให้ทราบถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ส่งสาร นอกจากนี้ น้ำเสียงยังช่วยแปลความหมายของคำพูด เช่น การใช้เสียงเน้นหนักเบา การเว้นจังหวะการทอดเสียง สิ่งเหล่านี้ทำให้คำพูดมีความเด่นชัดขึ้น การพูดเร็ว ๆ รัว ๆ การพูดที่หยุดเป็นช่วง ๆ ก็แสดงให้เห็นถึงอารมณ์กลัว หรือตื่นเต้นของผู้พูดหรือผู้ส่งสาร เป็นต้น

4. วัตถุภาษา หรือสิ่งของหรือวัสดุที่ช่วยสื่อความหมายแทนคำพูด ได้แก่ สิ่งของหรือวัตถุต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารเลือกใช้ เช่น ของใช้เครื่องประดับ เสื้อผ้า สีของเสื้อผ้า ธง กระเป๋ารองเท้า นาฬิกา ปากกา แว่นตา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นอวัจนภาษาที่สื่อความหมายได้ทั้งสิ้นโดยที่ผู้ส่งสารไม่จำเป็นต้องพูดเลย

5. เทศภาษา เนื้อที่หรือช่องว่างของภาษา หมายถึง ช่องว่างของสถานที่หรือระยะใกล้ไกลที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อสารถึงกันซึ่งเป็นอวัจนภาษาที่สื่อสารให้เข้าใจได้ เช่น ระยะห่างของหญิงชายมีระยะห่างในการสนทนาที่พอดี พระกับสตรีสนทนากันจะต้องมีระยะห่างที่ไม่ใกล้ชิดกันเกินไป คนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีระยะการสนทนาในเชิงอิทธิฐานของความสูงต่ำ คนสองคนนั่งชิดกันบนม้านั่งตัวเดียวกัน ย่อมสื่อสารให้เข้าใจได้ว่า ทั้งสองคนมีความสนิทสนมเป็นพิเศษ เป็นต้น

6. กาลภาษา (กาลเวลา) หมายถึง การสื่อความหมายโดยให้เวลามีบทบาทสำคัญ เวลาแต่ละช่วงมีความหมายในตัว คนแต่ละคน และคนต่างวัฒนธรรมจะมีความคิดและความหมายเกี่ยวกับเวลาแตกต่างกัน เช่น การตรงต่อเวลาวัฒนธรรมตะวันตกถือว่ามีความสำคัญมาก การไม่ตรงต่อเวลานัดหมายเป็นการแสดงความดูถูก เป็นต้น

7. สัมผัสภาษา หรือ การสัมผัส หมายถึง อวัจนภาษาที่ผู้ส่งสารแสดงออกโดยการสัมผัสเพื่อสื่อถึงความรู้สึก อารมณ์ ความปรารถนาในใจของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เช่น การจับมือ การแลบลิ้น การลูบศีรษะ การโอบกอด การตบไหล่ ซึ่งสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่นคนไทยถือนมให้เด็กสัมผัสส่วนศีรษะของผู้ใหญ่ซึ่งถือเป็นของสูง เป็นต้น (สิริทิพพาวิวรรณศิริ, 2564)

ในการสื่อสารด้วยอวัจนภาษาหรืออวัจนภาษาแต่ละครั้งให้ประสบความสำเร็จนั้นมิใช่จะประกอบด้วยเพียงผู้ส่งสารและผู้รับสารเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ ที่เรียกว่าองค์ประกอบของการสื่อสาร เพื่อให้การสื่อสารแต่ละครั้งประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ผู้พูดตั้งใจ ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบของการสื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบของการสื่อสารคือส่วนที่นำมาประกอบกันเพื่อทำให้เกิดการสื่อสาร หากขาดองค์ประกอบใด

องค์ประกอบหนึ่งแล้วจะทำให้การสื่อสารนั้นไม่สมบูรณ์ ซึ่งการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการดังนี้ (กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์, 2551)

1. ผู้ส่งสาร (Sender) คือบุคคลหรือหน่วยงานตลอดถึงองค์กรที่เป็นผู้สร้างและถ่ายทอดสารต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ด้วยวิธีการพูด การเขียน การใช้กิริยาท่าทางหรือ สัญลักษณ์อื่น ๆ ที่สามารถแปลความหมายได้ ซึ่งผู้ส่งสารที่ดีควรมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนในการสื่อสารมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ประสงค์จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสารและควรวิเคราะห์ความสามารถและความพร้อมของผู้รับสารพร้อมทั้งรู้จักเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับเรื่องโอกาสและความสามารถของผู้รับสารด้วย

2. สาร (Message) คือเรื่องราวหรือข้อความที่ผู้ส่งสารมีความต้องการถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้รับรู้ ซึ่งอยู่ในรูปภาษาหรือสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้เข้าใจตรงกัน โดยสารที่ต้องการสื่อ จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

2.1 รหัสของสาร (Message Codes) ได้แก่สัญลักษณ์ทางภาษาหรือสัญญาณที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อแสดงออกแทนความคิดหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ รหัสของสารนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือรหัสของสารที่ใช้คำพูด (verbal message codes) ได้แก่ภาษาที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมายและรหัสของสารที่ไม่ใช้คำพูด (nonverbal message codes) ได้แก่ระบบสัญลักษณ์หรือสัญญาณหรือเครื่องหมายใด ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ถ้อยคำ เช่น อากัปกริยา ธงไฟ สัญญาณต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 เนื้อหาของสาร (Message Content) หมายถึงมวลความรู้และประสบการณ์ที่มนุษย์ต้องการจะถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันหรือมีความเข้าใจตรงกัน ลักษณะเนื้อหาของสารมี 2 ประเภทได้แก่ สารประเภทข้อเท็จจริง คือเนื้อหาที่กล่าวถึงความจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลก สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้และสารประเภทข้อคิดเห็นเป็นสารที่มีเนื้อหาแสดงถึงความรู้สึกแนวคิดและความเชื่อของผู้ส่งสารซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นจริงหรือไม่อาจทำได้เพียงแค่มองความสมเหตุสมผลหรือความเป็นไปได้ของสารเท่านั้น

2.3 การจัดสาร (Message Treatment) คือการเรียบเรียงลำดับความการเลือกระดับความยากง่ายและรูปแบบการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจในเนื้อหาของสารได้ตรงตามความต้องการของผู้ส่งสาร

3. สื่อหรือช่องทางในการส่งสาร (Channel or Medium) สื่อหรือช่องทางส่งสารหมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสาร ได้จำแนกประเภทของสื่อที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารออกเป็น 5 ประเภทดังนี้ (สวนิต ยมาภัย, 2536)

3.1 สื่อบุคคลหรือสื่อมนุษย์ ได้แก่ โฆษกผู้เล่านิทาน ตัวแทนเจรจาบุรุษไปรษณีย์ พ่อสื่อแม่สื่อ ผู้สื่อข่าวและทูต เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติ ได้แก่ เสียงแสง การจ้องมองหน้า การตบมือเรียก การกระแอม การไอและบรรยากาศรอบตัว

3.3 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพแผ่นพับ ใบปลิว ใบประกาศ และใบแจ้งความ เป็นอาทิ

3.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ แลบบันทึกเสียงดาวเทียมสื่อสาร และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.5 สื่อเฉพาะกิจ คือสื่อที่ทำหน้าที่ในวงจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ป้ายชื่อถนนป้ายโฆษณาตามที่สาธารณะ จารึกผู้ประกาศจดหมายรวมไปถึงการจัดกิจกรรมบางอย่าง เช่น นิทรรศการการประชุมการแสดงนานาชาติทั้งที่เป็นพื้นบ้านและที่เป็นสากล การจัดงานตามเทศกาล เช่น งานเทศน์มหาชาติ การจัดงานวันคืนสู่เหย้า การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

4. ผู้รับสาร (Receiver) คือบุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางในกระบวนการสื่อสาร ผู้รับสารอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ มีบทบาทในการกำหนดรู้ความหมายตามเรื่องราวที่ผู้ส่งสารส่งผ่านสื่อมาถึงตนและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร ซึ่งการสื่อสารจะประสบผลสำเร็จได้นั้นก็ต่อเมื่อผู้รับสารได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีเจตนาชัดเจนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสารพยายามทำความเข้าใจกับสารที่ได้รับ มีความรู้ทางภาษาที่มีความสามารถในการคิดและรับรู้ความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการถ่ายทอด รวมทั้งสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองผู้ส่งสารได้

5. ปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) คือการเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมของผู้รับสาร เมื่อได้รับสารนั้นว่าพอใจหรือไม่พอใจ เช่น การพยักหน้า การยิ้ม สีหน้าเฉยเมย เป็นต้น ปฏิกริยาย้อนกลับนี้ บางทีก็เรียกว่าผลของการสื่อสาร ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือผลทางบวก (positive feedback) เช่น เมื่อผู้พูดทำหน้าที่ส่งสารเรื่องราวไปยังผู้ฟัง และผู้ฟังหรือผู้รับสารแสดงความสนใจในเรื่องที่ฟัง การตั้งใจฟัง การพยักหน้าเห็นด้วยเป็นครั้งคราว ใบหน้าที่ยิ้มแย้ม การหัวเราะและปรบมือ เป็นต้น และผลทางลบ (negative feedback) เช่น การที่ผู้ฟังหรือผู้รับสารแสดงกิริยาท่าทางเบื่อหน่าย หาวนอน สีหน้าเคร่งเครียด ไม่เข้าใจในสิ่งที่กำลังรับฟัง เป็นต้น

ปฏิกริยาย้อนกลับ หรือผลของการสื่อสาร นับเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการสื่อสารกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ หรือการสื่อสารมวลชนเพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงผลของการสื่อสารในแต่ละครั้งว่า ผู้รับสารมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรต่อสารที่ได้รับนั้นและทำให้องค์ประกอบของการสื่อสารครบบริบูรณ์ คือ มีการสื่อสารทั้งจากผู้ส่งสารและผู้รับสารที่เรียกว่า Two – way communication หรือการสื่อสารสองทาง

สรุปความว่า อวัจนภาษาเป็นรูปแบบการติดต่อสื่อสารประเภทหนึ่งที่มีผู้ส่งสารเลือกใช้เพื่อส่งสัญญาณแทนคำพูดให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งการสื่อสารประเภทนี้มี 7

ประการ ได้แก่ 1. จักขุภาษาหรือเนตรภาษา (ภาษานัยน์ตา) 2. อากัปกภาษาหรือกิริยาภาษา และอาการภาษา 3. ปริภาษา หรือภาษาน้ำเสียง 4. วัตถุภาษา หรือสิ่งของหรือวัสดุที่ช่วยสื่อความหมายแทนคำพูด 5. เทศภาษา เนื้อที่หรือช่องว่างของภาษา 6. กาลภาษา (กาลเวลา) และ 7. สัมผัสภาษา หรือการสัมผัส ทั้งนี้การสื่อสารด้วยวิธีวัจนภาษาหรืออวัจนภาษาก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารของผู้ส่งสารและผู้รับสารประสบความสำเร็จนั้น ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการสื่อสาร 5 ประการ คือ 1. ผู้ส่งสาร (Sender) 2. สาร (Message) 3. สื่อหรือช่องทางในการส่งสาร (Channel or Medium) สื่อหรือช่องทางส่งสาร 4. ผู้รับสาร (Receiver) คือบุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางในกระบวนการสื่อสาร และ 5. ปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) คือการเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมของผู้รับสาร

การสื่อสารหรือการแสดงออกทางการเมืองด้วยวัจนภาษาโดยสัญลักษณ์วิธีของเยาวชน

สภาพการณ์ที่ปรากฏของการเมืองไทยอันสืบเนื่องมาจากการก่อรัฐประหารเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. (National Council for Peace and Order or (NCPO) (วิกิพีเดีย, ออนไลน์) โดยใช้ระยะเวลายาวนานถึง 5 ปี โดยประมาณ และแม้จะมีการเลือกตั้งในวันที่ 24 มีนาคม 2562 (วิกิพีเดีย, ออนไลน์) หากแต่กลไกการควบคุมทางสังคม เช่น รัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีที่มาจากกระบวนการแต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ส่งผลให้ผลการเลือกตั้งได้นายกรัฐมนตรีที่คนเดิมซึ่งถูกสังคมมองว่าเป็นกระบวนการสืบทอดอำนาจ และยังเมื่อเกิดการยุบพรรคและตัดสิทธิ์ทางการเมืองของพรรคฝ่ายค้าน ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เยาวชนไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาดูแลถึงประชาชนทั่วไปแสดงความไม่เห็นด้วยโดยการเคลื่อนไหวด้วยการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ หรือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นการชูสามนิ้ว ผูกิบบิ้นสีขาว นัดกินแซนด์วิช การชูกระดาษเปล่า นักพิราบขาว นำเปิดยางสีเหลืองมาร่วมประท้วง อดอาหารประท้วง หรือแม้กระทั่งกิจกรรมวิ่ง-ร้องเพลง แอ้มทาร์ ซึ่งมีการแสดงออกมาอย่างต่อเนื่อง เป็นการแสดงอารยะขัดขืนในกลุ่มคนรุ่นใหม่ (มติชนออนไลน์, 2563)

บทบาทของสัญลักษณ์ในการเมืองเชิงสัญลักษณ์ที่เยาวชนไทยนำมาใช้เป็นรูปแบบในการต่อสู้ที่มีที่มาจากทฤษฎีสัญญาวิทยาโดย Saussure ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎี ได้แบ่งสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ รูปสัญลักษณ์ หรือตัวหมาย (signifier) แทนเสียงและภาพหรือเป็นตัวทำให้เกิดความหมาย และความหมายสัญลักษณ์หรือสิ่งที่ถูกหมาย (signified) แทนความคิด ซึ่งทั้งสองส่วนนี้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันและคล้ายกับเหรียญสองด้าน (ธีระยุทธ บุญมี, 2551) ส่วน Peirce ได้ให้คำนิยามว่า สัญลักษณ์ คือสิ่งที่มีความหมายมากกว่าตัวของมันเองและมีแนวคิดเกี่ยวกับระยะห่างระหว่าง signifier และ signified โดยแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ icon, index และ symbol

โดย เพียร์ซ (C. Peirce) ได้ให้ความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญญะกับวัตถุจริงที่จะมีองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) โดยจัดแบ่งประเภทของสัญญะ (Sign) ออกเป็น 3 แบบ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) คือ

1. ไอคอน (Icon) เป็นสัญญะที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับวัตถุมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย รูปปั้น รูปวาด โดยการถอดรหัสของ Icon เพียงแค่เห็นก็สามารถถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ง่าย
2. อินเด็กซ์ (Index) เป็นสัญญะที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริงเช่น ค้อนไฟเป็น Index ของไฟหรือรอยเท้าสัตว์ก็จะเชื่อมโยงถึงสัตว์ การถอดรหัสของ Index จึงจำเป็นต้องอาศัยเหตุผลเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง Index กับวัตถุจริง
3. ซิมโบว์ (Symbol) เป็นสัญญะที่ไม่มีมีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญญะกับวัตถุจริง หากแต่ความหมายเกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญญะ เช่น ตัวอักษร หรือโลโก้ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น การถอดรหัสจึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ใช้สัญญะ

สัญญะวิธีที่เยาวชนไทยนำมาใช้ในการแสดงอารยะขัดขืนต่อสู้ทางการเมืองซึ่งสะท้อนความหมายของการต่อสู้ในระบอบประชาธิปไตยมีวิธีการ ดังนี้ (มติชนออนไลน์, 2563)

1. การชุมนุมที่มีความหมายถึงการต่อต้านระบอบเผด็จการ โดยเยาวชนไทยนำแนวคิดมาจากภาพยนตร์เรื่อง Hunger Games โดยมีความหมายสื่อถึงเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ การผูกมัดบั้นสีขาวยที่แสดงออกถึงความบริสุทธิ์และอุดมการณ์ของเยาวชน
2. การชูกระดาษเปล่าสื่อสารถึงพลังบริสุทธิ์เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย
3. พินิจข่าวสะท้อนถึงสันติภาพและการโยยบินสู่สังคมประชาธิปไตย
4. การวิ่งและการร้องเพลงแซมทาโร่ เปรียบเปรยได้กับหนูที่พังกรงขังออกมาเพื่อเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
5. เปิดเหลือง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมืองที่มีวิวัฒนาการมาในหลายประเทศก่อนที่เยาวชนไทยจะนำมาเป็นสัญลักษณ์ร่วมต่อสู้ทางการเมือง โดยในปี พ.ศ. 2558 กลุ่มผู้ประท้วงในประเทศเซอร์เบียเป็นชาติแรกที่ได้นำเป็นเหลืองมาใช้เป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง หลังจากนั้นรัสเซียและโคโซโวรวมถึงประเทศไทยก็ได้ใช้สัญลักษณ์เป็นเหลืองด้วยเช่นกัน (BBC NEWS ไทย, 2563)

การแสดงสัญญะทางการเมืองเหล่านี้เกิดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์ความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ในสังคม เช่น การอุ้มหายวันเฉลิม การจับกุมเยาวชนที่เป็นแกนนำ หรือการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกไปยังบ้านของเยาวชนเพื่อตักเตือนผ่านครอบครัว ครูและผู้บริหารบางคนแสดงพฤติกรรมรุนแรงต่อนักเรียนอย่างไม่เหมาะสม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรม นำมาสู่ข้อเรียกร้อง 3 ข้อหลักของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ได้แก่ (มติชนออนไลน์, 2563)

1) รัฐบาลต้องหยุดคุกคามประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิและเสรีภาพตามหลักประชาธิปไตย

2) รัฐบาลต้องร่างรัฐธรรมนูญใหม่ที่เกิดจากเจตจำนงของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริง

3) รัฐบาลต้องยุบสภาเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงในการเลือกผู้แทนของตนได้อีกครั้ง บน 2 หลักการคือต้องไม่มีการรัฐประหารและการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้ได้สะท้อนให้เห็นการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนไทยในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ลบคำสบประมาทที่พูดกันโดยทั่วไปว่า หนุ่มสาวไทยชอบแต่ความบันเทิงสนุกสนานในใจแต่เรื่องส่วนตนละเลยเรื่องสังคม โดย วินิจ ฝาเจริญ ได้กล่าวสรุปลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีและพลเมืองที่ตื่นตัวไว้ว่า พลเมืองต้องเป็นผู้รู้จักแสวงหาความรู้ มีเหตุผลตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และคำนึงถึงความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม กล่าวแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะและยอมรับมติในหลักการเสียงข้างมาก และเคารพในเสียงข้างน้อยและพร้อมที่จะลงมือกระทำการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมและสร้างความเจริญแก่ชาติบ้านเมือง (วินิจ ฝาเจริญ, 2563)

นอกจากนี้ พระจำเริญ ถาวรธมโม ได้แสดงทัศนะให้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงออกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า รากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ ก็คือการที่พลเมืองทุกระดับจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศหรือการใช้สิทธิเพื่อแสดงบทบาทต่าง ๆ ในทางการเมืองได้โดยตรง ถือเป็นเงื่อนไขอันจำเป็นของระบอบประชาธิปไตยทั้งในแง่ของหลักการและอุดมการณ์นอกจากนี้ประชาชนในสังคมประชาธิปไตยไม่เพียงแต่มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะที่มีความสอดคล้องกับค่านิยม และความต้องการของตนเองแล้ว ยังต้องมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองอีกด้วย และเมื่อเป็นเช่นนั้นนับได้ว่า เป็นเรื่องจำเป็นที่คนในสังคมทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตย ต้องเรียนรู้เพื่อตนจะได้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง และเข้าร่วมแสดงบทบาททางการเมืองได้อย่างเหมาะสม การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) จึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประชาธิปไตยคงเกิดขึ้นไม่ได้ หากปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง (พระจำเริญ ถาวรธมโม, 2561)

สรุปว่า ระบบธรรมาภิบาลที่สั่นคลอนจากการใช้อำนาจผ่านกลไกของรัฐบาลได้นำมาซึ่งปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมอย่างมากมาย เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำซึ่งถูกจัดอันดับเป็นลำดับที่ 1 ของโลก ระบบยุติธรรมและตุลาการที่สังคมโลกวิจารณ์ว่าสองมาตรฐาน ฯลฯ เป็นเหตุนำมาซึ่งการต่อต้านจากภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชนคนหนุ่มสาวจากสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ร่วมกันแสดงออกต่อต้านรัฐบาล

ในรูปแบบแนวทางใหม่ ๆ แทนการพูดหรือสนทนาเพียงอย่างเดียว นั่นคือ การแสดงออกทาง การเมืองด้วยอวัจนภาษาโดยสัญลักษณ์ กล่าวคือ การใช้สัญลักษณ์และภาษากายในการสาร สิ่งที่ต้องการสื่อไปยังรัฐบาลและแนวร่วม ทั้งนี้การแสดงออกของเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ นี้ เป็นไปตามหลักการและอุดมการณ์ของระบอบประชาธิปไตย คือ การที่พลเมืองมีความตื่นตัว และมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้สิทธิ เสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 นั่นเอง

สรุป

การสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้น ทำให้ความต้องการของอันได้แก่ผลประโยชน์และความต้องการของพลวัตทางการเมืองประสบความสำเร็จ และในประเทศไทย การสื่อสารทางการเมืองนี้มีบทบาทสำคัญมากนับแต่การเปลี่ยนแปลง ระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ในคราวที่ จอมพล ป. พิบูลสงครามให้เสรีภาพสื่อในการนำเสนอข่าวสาร ได้โดยเสรีเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ทั้งนี้การที่รัฐบาลหรือภาคประชาชนจะใช้วิธีการ สื่อสารทางการเมืองได้ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับศาสตร์และศิลป์ในการใช้ทักษะ ทางภาษาเพื่อสื่อสารที่ต้องการส่งถึงผู้รับได้ตามเจตจำนงค์ที่ตนต้องการ ทั้งนี้ เพราะศาสตร์ และศิลป์ในการถ่ายทอดสารทางการเมืองนั้นมีหลากหลายรูปแบบที่ผู้ส่งสารจำต้องประยุกต์ ใช้ให้เข้ากับบริบทของกาลเวลาและสังคม ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองด้วยอวัจนภาษาโดยสัญลักษณ์ เป็นรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่เยาวชนไทยได้นำมาใช้เป็นสัญญาณในการ แสดงออกทางการเมือง เพื่อเรียกร้องสิ่งที่ต้องการ 3 ประการคือ รัฐบาลต้องคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนโดยไม่ละเมิดหรือคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ รัฐบาลต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้มีความเป็นประชาธิปไตยโดยการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง รัฐบาลต้องยุบ สภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่รวมถึงให้มีการปฏิรูปสถาบันด้วย ซึ่งการแสดงออกทางการเมือง ในเชิงสัญลักษณ์นี้เป็นไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญที่ยอมรับในสิทธิ เสรีภาพความเสมอภาคและภราดรภาพของประชาชนที่มีความตื่นตัวทางการเมืองและมีส่วนร่วม ทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์
ลักษณ์.

- คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2539). *ภาษาไทย 3*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล ใจจริง. (2563). *ขุนศึกคักคินาและพญาอินทรี*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน.
- ธีระยุทธ บุญมี. (2551). *การปฏิวัติศาสตร์ของโซซอร์ เส้นทางสู่โพสต์โมเดิร์นนิสม์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2558). *สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสถาพรบุ๊คส์.
- พระจำเริญ ถาวรธมโม. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุ อำเภอนาทม จังหวัดสงขลา. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 3(1), 48-64.
- พัทธา สายหู และคณะ. (2542). *ไทยศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มติชนออนไลน์. (2563). *เพราะโรงเรียนไม่ได้สอน เยาวชนกับการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์*. เรียกใช้เมื่อ 4 มกราคม 2564 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2332188
- วิกิพีเดีย. (ออนไลน์). *การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562*. เรียกใช้เมื่อ 6 มกราคม 2564 จาก <https://bit.ly/3niksuO>
- _____. (ออนไลน์). *รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. เรียกใช้เมื่อ 6 มกราคม 2564 จาก <https://bit.ly/3okmkEC>
- วินิจ ผาเจริญ. (2563). การพัฒนาพลเมืองสู่โมเดลพลเมืองที่ตื่นตัวในสังคมประชาธิปไตยของไทย. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 5(1), 54-65.
- สวนิต ยมาภัย. (2536). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาเพื่อการสื่อสารหน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริทิพพา วิวรรณศิริ. (2564). *ทักษะการสื่อสารของมนุษย์*. เรียกใช้เมื่อ 4 มกราคม 2564 จาก <https://sites.google.com/site/11sirithippa/xwac-npha-sa>
- BBC NEWS ไทย. (2563). *ย้อนเส้นทาง "เปิดยาง" สัญลักษณ์การเคลื่อนไหวทางการเมือง ก่อนถึงกลุ่ม "ราษฎร"*. เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2564 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54998537>
- David L. Altheide. (2008). *"Media Logic and Political Communication" in Political communication*. London: Sage Publications.
- Dennis W. Johnson. (2001). *No Place for Amateurs*. London: Routledge.
- Paul Felix L. et al. (1944). *The people's choice: how the voter makes up his mind in a presidential campaign*. New York: Columbia University Press.